



## ÜHINGUÕIGUSE REVISJONI KOMISJONI KOOSOLEKU PROTOKOLL

**Koht:** Õiguskantsleri kantselei, Kohtu 8 Tallinn

**Algus:** 31.10.2018, kell 14.00      **Lõpp:** 31.10.2018, kell 16.30

**Juhatas:** Kai Härmand, Justiitsministeerium (JM)

**Protokollis:** Urmas Volens

**Võtsid osa:** Kai Härmand (JM), Indrek Niklus (JM), Vaike Murumets (JM), Kärt Karus (JM), Urmas Volens (töörühma juht), Janno Järve (töörühma liige), Kersti Ringmets (Siseministeerium), Aivar Vimberg (Eesti Kohtunikuabide Ühing), Tanel Ermel (Maksu- ja Tolliamet), Karin Madisson (Eesti Advokatuuri äriühinguõiguse komisjon), Annemari Õunpuu (Eesti Pangaliit), Marko Udras (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda), Tarmo Treimann (Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital), Hendrik Rang (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Tarmo Porgand (RM), Maivi Ots (Advokaadibüroo Eversheds Ots&Co), Alari Rammo (Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit), Mare Kingo (Audiitorkogu), Piret Jesse (Sorainen), Rait Sannik (Õiguskantsleri kantselei), Margus Moor (Eesti Väikeaktsionäride Liit), Merle Saar-Johanson (Notarite Koda), Tarvo Puri (Notarite Koda), Anneli Alekand (Notarite Koda), Urmas Mardi (Eesti Korterühistute Liit), Susanna Jurs (Sotsiaalministeerium), Lily Mals (SoM), Jako Laanemägi (Eesti Väike ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon), Berit Loog (JM), Taivo Põrk (Rahandusministeerium), Märt Maarand (Finantsinspeksioon), Jaanus-Janari Kogerman (Eesti Kirikute Nõukogu), Mariann Stein (Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus), Andra Pärsimägi (Tartu Ringkonnakohus), Mai Palmipuu (Eesti Juristide Liit)

**Puudusid:** Terje Eipre (Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda), Sven Papp (Teenusmajanduse Koda), Indrek Alliksaar (Audiitorkogu), Mati Maksing (Tallinna Ringkonnakohus)

### **Päevakord:**

- 1) Töögrupi juhi lühitutvustus analüüs-kontseptsiooni koostamise kohta – kuidas teemad jaotati, kuidas oli töö korraldatud töögrupis, milliseid riike võrdlevõigusliku analüüsi puhul kasutati jne.
- 2) Komisjoni töökorralduse arutamine ja kokkuleppimine - väljavõtte revisjoni aluseks olevast riigikantselei 19.12.2014 käskkirjast nr 42:  
„9)Komisjon arutab oma koosolekul töörühma esitatud töö tulemusi ja annab töörühmale enda eksperditeadmistest lähtuvalt soovitusi ning teeb märkusi ja ettepanekuid (edaspidi komisjoni arvamus). Komisjoni arvamus ei ole töörühmale järgmiseks kohustuslik.  
10)Komisjoni arvamusel mitte nõustumise korral esitab töörühm selle kohta kirjalikud põhjendused kooskõlastustabelis, kui arvamus esitanud komisjoni liige seda nõuab. Põhjendamise vajadust nimetab komisjoni liige koosolekul ja sellekohane ettepanek kantakse protokollis.  
11)Komisjon ei võta oma koosolekul vastu otsuseid.  
12)Komisjoni koosolekul protokollitakse ja fikseeritakse kohal olnud isikud (osalejate leht).  
13)Komisjoni koosoleku saab lugeda toimunuks, kui kohal on või oma arvamus on eelnevalt elektronposti teel esitanud vähemalt pooled komisjoni liikmetest. Kui ministeeriumi või huvirühma esindaval komisjoni liikmel ei ole võimalik koosolekul

osaleda, saadab ta koosolekule enda asendaja vastavalt ministeeriumist või huvirühmast“.

- 3) Komisjoni poolt arutatavate teemade väljavalimine – analüüs-kontseptsioon sisaldab 13. teemaplokki, nende all on veel omakorda alateemad. Seetõttu ei jõua komisjon läbi käia kõiki ettepanekuid ja järeldusi, mida töögrupp on teinud. Tuleb välja selgitada, kas on mõningaid teemasid nende 13. teema hulgas, mille arutamist komisjon vajalikuks ei pea. Seejärel saab Justiitsministeerium koostöös töögrupi juhiga ette valmistada võimalikud aruteluteemad, mis komisjoni koosolekul tuleks läbi käia. Komisjoni soovil saab aruteluteemasid laiendada. Justiitsministeeriumi poolt väljapakutavad kohtumiste ajad: 5.11, 19.11 ja 26.11.
- 4) Mõjuanalüüs – arvestades töögrupi tehtud muudatuste mahtu ja ulatust, siis on selge, et kõigi muudatuste puhul, mille mõju on keskmine või oluline, ei ole võimalik mõjuanalüüsi nõutavas mahus läbi viia. Seetõtu peaks komisjoni arutelude käigus välja kooruma need muudatused, mille suhtes tuleks töögrupi poolt läbi viia mõjuanalüüs.
- 5) 31.10 koosolekul käsitletavat teemad vastavalt 24.10.2018 analüüs-kontseptsiooni peatükkidele:

a. II. Juriidiliste isikute liigid

- i. Juriidiliste isikute süsteem tervikuna – kas on vaja niivõrd suurt hulka isikuühendusi spetsiifilise regulatsiooniga? Või tuleks isikuühingute ringi vähendada ja/või regulatsiooni lihtsustada?
- ii. Juriidiliseks isikuks mitteolevate ühenduste ja asutuste ebaselge osalus tsiviilkäibes ja menetlustes – kas anda piiratud ulatuses õigusvõime (ja teovõime) seltsingutele ja muudele varakogumitele ning ühendustele.
- iii. Juriidilise isiku lõpetamine – Kas näha ette regulatsioon, et juriidilise isiku (õigusvõime) lõpp ei oleks seotud tema registrist kustutamise, vaid lisaks oleks eelduseks vara puudumine? Kas näha ette regulatsioon, mis välistaks ühingu lõpetamisel registrist kustutamise, kui jur.isikul on pooleliolevaid menetlusi?
- iv. Eraõiguslike juriidiliste isikute liigid üldiselt ja nende piiritlemine – mitte luua erilist sotsiaalse ettevõtluse jaoks mõeldud juriidilise isiku vormi?
- v. Mittetulundusühingud – kas lubada MTÜd juhtida ilma juhatuseta, otse liikmete poolt?
- vi. Sihtasutus – kas kaotada nõue, et igal sihtasutusel peab olema nõukogu (ja jätta see põhikirjaga otsustada)?

b. III. Juriidiliste isikute asutamine ning ärinimi ja nimi

- i. Ärinimi ja nimi – kas mitte muuta põhimõtteliselt ärinime ja nime regulatsiooni, sh mitte lubada võõrkeelsete lühendite või topelt-ärinimede kasutamist?

c. IV. Äriregister ja mittetulundusühingute ja sihtasutuste register

- i. Registrate ülesehitus – kas Eesti peaks ka edaspidi jätkama ühinguregistrate puhul kohtulike registritega? Kas eraõiguslike juriidiliste isikute registrid (äriregister ja MSR) tuleks ühendada ühtseks registriks ja reguleerida neid ühtselt, eelistatult eraldi seaduses, hõlmates sinna osaliselt ka sätteid tänastest määrustest.
- ii. Registrate kantavad isikud ja andmed – kas jätta FIEde ettevõtete registreerimine äriregistrist välja ja näha ette, et neil on võimalik end registreerida üksnes majandustegevuse registris ja maksukohustuslaste registris? Kas nõustuda, et MTÜ-de (sh selle alaliikide) ja sihtasutuste puhul tuleks registrate kanda ka elektronpostiaadressid? Kas tuleks lubada osahingute tähtjalist



asutamist, võimaldades tähtsaja määramist põhikirjas? Kas kaotada aruannete avalikustamise kohustus üldiselt MTÜ-dele ja sihtasutustele? Kas ühingute registrites tuleks avaldada andmed jur.isikute kohta algatatud saneerimismenetluste kohta?

- d. V. Ühingu kontakteerumine – Kas lubada regulatsiooni kehtestamist, mille järgi loetakse dokumendid äriühingule kättetoimetatuks, kui need on saadetud ühingu enda poolt teada antud aadressile? Kas lubada eraõigusliku juriidilise isiku registreering äriregistris „peatada“, kui ta ei ole (korduvalt) võtnud vastu menetlusdokumente või kellel nt puudub juhatus?

6) Punktis 3 toodud teemade arutamine ja komisjoni seisukohad antud küsimustes.

## Protokoll

Koosoleku juhataja annab ülevaate äriühinguõiguse kodifitseerimise käigust, kavadest ning seostest mõjude analüüsides läbiviimisega, samuti tutvustab päevakorda.

Urmas Volens tutvustab töörühma poolt seni tehtud tööd, töökorraldust ning arutelude käiku, samuti esitatud raporti ülesehitust.

Arutatakse üldistelt revisjoniga hõlmatud teemade hulka. Eesti Kirikute Nõukogu toob esile, et näiteks usuliste ühenduste teemasid tuleks üldiselt käsitleda tunduvalt põhjalikumalt või siis üldse need revisjoni hulgast välja jätta. Notarite Koja esindaja toob välja, et ka näiteks ühingute asutamise teemal ei ole praktikas probleeme olnud ning tõstatab küsimuse, kas on vaja seda teemat üldse revisjoniga hõlmata. Ka Eesti Korterühistute Liit tõstatab küsimuse sellest, kui põhjalikult peaks revisjoni raames tegelema eriliigiliste ühingutega, nt korteriühistutega.

Kõigepealt arutatakse küsimust, kas on vaja luua juurde uusi ühingute liike või kas peaks mõnele täna juriidiliseks isikuks mitteolevale ühendusele andma õigussubjektsuse. RM esindaja leiab, et sotsiaalse ettevõtluse jaoks ei ole eraldi vormi vaja, kuid töörühma ettepanek, et vastava poliitilise huvi olemasolul võiks viia seadusesse sisse maksuerisusi, ei ole RM-i üldise seisukoha valguses mõistlik. Töörühma juht selgitab, et üheski analüüsitud õiguskorras ei ole olemas eraldi sotsiaalse ettevõtluse jaoks eraldi ühinguvormi, reguleeritakse üksnes maksuerisusi.

Ühingu liikide ja asutamise kohta avaldab arvamust ka Pangaliit.

Karin Madisson tõstatab küsimuse sellest, kui palju revisjoni raames käsitletakse ametiühinguid ning avaldab arvamust, et ametiühingud vajaksid revisjoni raames suuremat tähelepanu.

EMTA esindaja juhib tähelepanu välismaa äriühingutega seonduvate maksuküsimuste olulisusele.

Üldist arvamust avaldab ka Korterühistute Liidu esindaja, kes avaldab muret, et korteriühistuid puudutavad ettepanekud on revisjoni raportis laiali pillutatud, mis teeb nende koos käsitlemise keerukaks.

Teiseks arutatakse asutamise teemat, selles osas ei ole töörühm mingeid märkimisväärseid reforme välja pakkunud. Üldiselt komisjon nõustub töörühma lähenemisega. Ärinimega seoses tõstatab koosoleku juhataja küsimuse selles, kas peaks lubama Eesti ühinguvormide tähistamiseks ka nõ rahvusvahelisi lühendeid, samuti kas peaks lubama ärinime väljendamist mitmes keeles (nõ topeltärinimede teema). Töörühm on teinud ettepaneku, et topeltärinime ja



võõrkeelsete lühendite kasutamist mitte lubada, küll aga lubada ärinime broneerimist teatud ajaks. Selliste ettepanekutega komisjon üldjoontes ka nõustub.

Registreid puudutavate teemade käsitlemisel selgitab töörühma juht komisjoni ettepanekuid, eelkõige vajadust registripidamise kohta käivate sätete koondamise ja tihendamise järgi. Kohtunikuabide Ühing juhib nende ettepanekutega seonduvalt tähelepanu sellele, et sellised muudatused eeldavad põhjalikke muudatusi ka infosüsteemides ja sellega seonduvaid investeeringuid. Komisjoni liikmetel ei ole vastuväiteid selliste muudatuste tegemise järgi, kuigi avaldatakse ka arvamust, kas selliseid muudatusi on ikka vaja, kuivõrd tegemist on väga tehnilise teemaga.

Peatutakse küsimusel, kas äriregistris peavad olema avaldatud andmed riigiasutuste kohta. Selles osas on RM-i esindajatel suuremad vastuväited, arutelu taandub äriregistri kui õigusliku tähendusega registri olemusele.

Registripidamise töökorralduse osas edastab komisjonile töörühma kriitika viimastel aastatel toimunud registripidamist ja kohtuabide staatust puudutavate seadusemuudatuste osas. Selles osas komisjon toetab töörühma.

Arutatakse FIE-de äriregistris registreerimise kohustusega seonduvat – töörühm on teinud ettepaneku FIEde äriregistris registreerimine lõpetada. RM ja EMTA on sellisele muudatusele vastu. Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu esindaja toob välja, et kaotada tuleks MTÜ-de kohustus pikendada juhatuse liikmete volitusi. Terje Eipre toob välja probleemi FIE-de pankrotiga, nimelt kohtud vahel kuulutavad välja mitte füüsilise isiku vaid tema kui FIE pankroti.

Ühingutega suhtlemise teema juures tutvustab töörühma juht töörühma ettepanekuid dokumentide juriidilistele isikutele kättetoimetamise reeglite leevendamise kohta. Selle ettepaneku kohta on komisjoni liikmetel erinevaid arvamusi, kuid ühtset seisukohta hetkel kujundada veel võimalik ei ole.

Arutatakse juriidiliste isikute tähtajalise asutamise lubamise võimalikkust, mida töörühm on toetanud. Komisjon erilisi vastuväiteid ei esita. MTÜ aruandluse leevendamise ettepanek leiab pigem komisjoni toetust, kuigi EMTA ja RM on pigem kahtleval seisukohal.

Õiguskantsleri esindaja uurib, kui palju on revisjoni raames analüüsitud tegelike kasusaajate andmete äriregistri kaudu avaldamise teemat. Töörühm on selles osas teinud ettepaneku, et tegelike kasusaajate andmed ei peaks olema äriregistri kaudu avaldatud.

Rohkem teemasid sellel koosolekul arutada ei jõua. Arutatakse veel komisjoni töökorraldust ning pannakse paika järgmiste kohtumiste ajad.

Protokollija Urmas Volens

Koosoleku juhataja Kai Härmand